

לחומרא) מברך "בורא מיני מזונות" ו"על המחיה" (סימן קס"ח מגן-אברהם סעיף קטן מ"ד). ואם אכל כדי שביעה, יעשה כמו בסמוך (בסימן ר'):

ו אם לש עסה בלילה עכה במים ואחר כך טגנה בשמן או דבש, או שבשלה, אם יש בכל חתיכה פזית אפשר דזה הוא תאר לחם, ואם פן יש בזה ספק, דיש לומר פיון שהיה עסה בתחלה אף-על-פי שבשלה או טגנה אף-על-פי כן תורת לחם עליו, ואם פן אפלו יאכל אחר הבשול אפלו פחות מפזית מברך "המוציא". וגם יש לומר פיון שמעולם לא היה לחם גמור, ואם פן פיון שבשל או טגן, בטל מתורת לחם לגמרי, ואפלו יאכל כדי שביעה מברך "בורא מיני מזונות" ו"על המחיה". ולכה ראוי לזהר שלא יאכל רק בתוך הסעודה או שיאכל על-פל-פנים פזית מלחם גמור, כדי שיברך "המוציא" וברכת המזון, ואין צריך לברך על עסה זו. ובדיעבד אם אכל פחות מג' ביצים יברך "על המחיה". ואם אכל כדי שביעה מחיב לטול ידיו ולברך "המוציא" על לחם גמור, ויאכל פזית כדי שיברך ברכת המזון (מה שאין כן בסימן ה' דמקצת אחרונים כתבו דיש להם דין כיסנין לגמרי מה שאין כן הכא דלא הכריעו כלום), אף נוהגין אף לכתחלה לברך "בורא מיני מזונות" ו"על המחיה", אם לא אכל כדי שביעה [כ]. ודוקא שיש בכל חתיכה פזית, אבל אם אין בכל חתיכה פזית לא עדיף מלחם גמור בסימן י', אבל לעיל בסימן ה', בלש במי ביצים כמו אלו שקורין "אייער-בייגליך" [פעמי-ביצים], אין חלוק אם יש בכל אחד פזית או לא, ודוקא בבשול יש לומר דמבטל מתורת לחם, מה שאין פן באפיה, דאדרבה, על ידי האפיה נעשה לחם, רק מצד הביצים יש לומר דמבטל מתורת לחם, ואם פן אין חלוק אם יש בכל אחד פזית או לא (שם):

ז ואם לש העסה בלילתה רפה במים ואחר כך אפה בתנור, או אפלו שאפה במחבת בלא משקה פעסה שאופין ממנה "מולייתא", שקורין "בלינשעש" [לביבות], ואף שמערבין בו קצת ביצים, זה בטל ברוב במים, ואף שמושחין המחבת במעט חמאה וכיוצא בו שלא תשרף העסה, זה לא חשוב כלום, ואם פן הני לחם גמור ומברכין "המוציא" וברכת המזון. ואפלו טגנו בשמן ואפאו אחר כך, דינא הכי. אף אם דקין מאד, אזי בנדאי אין להם דין לחם אלא דין פיסנין (כדאיתא בסימן ג'). אבל אם אין דקין מאד, ראוי שלא לאכל כדי שביעה אלא בתוך הסעודה, דאף שממלאין אותן אחר האפיה בגבינה ומטגנין בחמאה, זה אינו מועיל לבטל מתורת לחם.

נשמת אדם

ב] דעת המ"א כס"ק ל"ו דבבישול לכ"ע מברך במ"מ דבודאי אין בו תואר לחם, אבל השל"ה מגיה ברמ"א וצ"ל לאחר שטיגנה ובשלה וס"ל דאפילו בבישול ס"ל לר"ח דמברך המוציא, אלא דוקא ב"פרימזל" שקורין "לאקשן" [אטריות] שחתכן לחתיכות קטנות כחוטין דכזה לכ"ע לא הוי תואר לחם וכ"כ הגר"א שכן מוכח ברא"ש וכן משמע דעת הש"ע שכתב סתם בישלה דמשמע אפילו בקדרה. ואפילו שהוא

והספגנין (שקורין "פאמפושקעס" או "שירניצקעש") שבלילתן רפה, אפלו אם נלושין במים, פיון שמתגנין אותן בחמאה ושומן אפלו אכל כדי שביעה מברך—בורא מיני מזונות ו"על המחיה". ו"הויזן-בלאזין", דהינו שמגלגלים עסה הנלוש במים בלילתה עבה, ואחר כך מטגנין במשקה, יש לו דין המבאר בסימן ו'. ואם נלוש גם כן במשקה או שהם דקין מאד, דינן כמו בסימן ג' (שם):

ח אכל מאחד מפל מינים אלו בתוך הסעודה, תמצא בכלל מ"ג סימן ח' ט"י על איזה מהם מברך אפלו בתוך הסעודה (שם):

ט חמשה מיני דגן בין "גרויפין" או "גאגליך" שבשל עם שאר מינים כדרך שמבשלים "גרויפין" עם בולבעס" [תפוחי-אדמה] ו"גאגליך" עם "ארבעס" [קטניות], אף-על-גב דהמין אחר הוא הרב, פיון שיש בו על-כל-פנים כל כך מן ה' מינים אלו בענין שאי אפשר לומר שנתבטל לגמרי, מברכין "בורא מיני מזונות" על ה"גרויפין". אמנם על שאר המינים צריך עיון, שהרי פיון שהם עומדים בפני עצמן ואינן מערבים וגם אינו ידוע אם זה מה שמבשלין ביחד, הינו: שיתנו ה' מינים טעם בשאר המינים, דשמה אפקא הוא, שהקטניות יתנו טעם ב"גרויפין". ונראה לי שצריך לברך. אבל אם נתמעכו ומערבין אף-על-פי ששאר המינים הם הרב, וכן "פיינגקוכין" מקמח שמטגנים עם ביצים וגבינה, פיון שיש בו על-כל-פנים קמח לתן טעם, מברכין "בורא מיני מזונות". אבל אם נתן בו רק קמח לדבק בעלמא, וכן לפתן שלפעמים גותנין בו קמח לדבקו, נעשה טפל ומברך על העקר. וכן "טארטיץ" שעושין משקדים ו"צוקר" וביצים עם מעט קמח לדבק בעלמא, בטל במעוטו, פיון שהוא מערב. ולענין ברכה אחרונה מבאר כלל נ' סימן כ"א-כ"ב (סימן ר"ד מ"א). וענין לעיל כלל מ"ב מדין ערב קמח עם קמח של שאר מינים:

י פרורי לחם שאין בכל פרוור כזית, שבשלין, אף-על-פי שעדין עליהם תאר לחם, ואף שנפחו על ידי הבשול או שנדבקו יחד על ידי הבשול עד שנעשה מפל פרוור כזית, מברך "בורא מיני מזונות", ואפלו אכל כדי שביעה. ובלבד שלא יהיה שום פרוור שהיה כזית קדם הבשול וגם עכשו יש בו כזית, דעל זה מברך "המוציא", כדלעיל כלל מ"ב ג] (סימן קס"ח):

נשמת אדם

שכונתו דאפילו נתחבר ע"י הבישול ויש בכ"א יותר מכזית אעפ"כ מברך במ"מ וכמו שכתב בא"ז ודלא כתו"ט שהביא בא"ר, וזה נ"ל ג"כ כוונת המ"א בסי' קס"ח ס"ק כ"ד, וכוונתו דהוי אמינא מרכתב בש"ע שנבדקים יחד וה"א דרוקא כשנתבשל כ"כ עד שנדבקו יחד כמו שיש חילוק במבשל חטים ושעורין בסי' ר"ח סעיף ב', ע"ז כתב דליתא, שהרי בשו"ע נמי דינא הכי

ספק אם יש בו תואר לחם כתב המרדכי ריש להחמיר. וכ"ז ביש בכל חתיכה כזית דאל"כ לא עדיף מפת גמור פחות מכזית דאמרינן דבישול מבטל התואר לחם: ג] ז"ל לבוש בסימן קס"ח, פרורי לחם כו' אם נתבשלו והיה בהן קודם שנתבשל בכל פירור כזית כו', ואם לא היה בכל פירור כזית קודם שנתבשל אלא שנתחבר על ידי בישול כו', מברך במ"מ, ואין ספק